

Oponentský posudek bakalářské práce (Bakalářské studium humanity, FHS UK)

Katarína Čuláková - Spravedlnost v právu na příkladech případů z neliterárních společností z práce E. A. Hoebela: The Law of the Primitive Man

Předložená bakalářská práce je podle mého soudu dokladem přehnaně velkých cílů, které jsou postupně obětovány nutností bakalářskou práci napsat a dokončit. Seznam použité literatury je úctyhodný svým rozsahem i šíří odborného záběru. Autorce se však nepodařilo celý objem zvládnout a v práci jej využít.

Jednou z podstatných příčin je, myslím, nejasný cíl, jehož autorka chtěla dosáhnout. Sociologie práva často upozorňuje na meze pozitivní právní nauky, jak ji chápe např. Kelsen. Podobně Sokol ve svých textech upozorňuje na trochu opomíjenou souvislost práva a morálky. Právo v neliterárních společnostech, když jej uznáme za právo, stojí mimo „samozřejmou“ představu velké části praktikujících právníků, že právo jsou zákony schválené parlamentem. Neliterární společnosti tak jsou vhodným materiálem k filosofickým úvahám o podstatě práva a např. i o souvislosti práva a spravedlnosti. Autorka však nabízející se půdu nedokázala příliš využít, resp. nedokázala čitelně sdělit svoje záměry. Definice práva podle Pospíšila, pomocí níž si autorka právo vymezuje, vznikla původně ze snahy vrátit zvyklosti v primitivních společnostech pod pojem práva. Definice lze jistě využít i na současné evropské právo, ale postup autorky zastírá fakt, jak právní věda dodnes právo chápe. Absence reflexe tohoto problému, pak podle mého soudu brání čitelnosti autorčina snažení.

Práce se tak rozpadá do dvou hlavních částí. Na stranách 10 – 25 se autorka snaží o vymezení pojmu spravedlnost, tato snaha však působí dosti rozpačitě. I když autorka nahlédla filosofičnost otázky spravedlnosti, ve výkladu se bohužel dopouští četných nepřesností a lapsů. Druhá část pak je jakýmsi komentářem k materiálům sebraných Hoebelem. V této části autorka na základě přečtené literatury prezentuje některé své postřehy k četbě Hoebela, snaží se o rozbor. Schopnost o tématu přemýšlet však kazí již zmíněná nejasnost cílů práce a nedostatečně zvládnutá část týkající se spravedlnosti.

Platónovo vymezení spravedlnosti (str. 10) je bez alespoň částečného kontextu platónského filosofování trochu jak spadlé z višně. Což je ještě umocněno hned v následující definici, která pochází původně od Aristotela a zatímco v kontextu např. Etiky Nikomachovy je jasné, o co jde, v případě odkazu k Pieperovi už ne.

Rozdělení spravedlnosti na *iustitia commutativa* a *iustitia distributiva* je napsáno tak nešikovně, že to budí dojem, že autorka oba termíny zaměnila. Distributivní spravedlnost se stará o spravedlivé rozdělení věcí obce mezi občany, zatímco komutativní napravuje újmy, které vzniknou mezi sobě rovnými jedinci.

Nejasnost a tápání ve vymezení pojmu spravedlnosti a práva se pak odráží v zavádějících vyjádřeních typu: „Za *iustitia legalis* je možné považovat jakékoliv právní pravidlo.“ (str. 13) Se spravedlností budu zacházet jako s člověku vlastní ctností, jejíž minimum je pro všechny členy společnosti zahrnuto v právu. (str. 16) Podobně metodologický problém aplikace práva nelze odbýt falešnou představou: „při ustanovování nových pravidel, aby v nich bylo ukotveno pro které případy platí a pro které ne.“ (str. 20)

Přes všechny zmíněné výtky však doporučuji práci k obhajobě, při níž autorka, jak věřím, prokáže svou orientaci v problému.

Navrhuji hodnocení, **dobře**. Tedy 20 bodů.

V Praze dne 8.6.2007

Mgr. Ondřej Skripnik